

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

דבר מלכות

•
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

•

ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו

אור ליום ג', י"א ניסן ה'תנש"א

לאחרי תפלת ערבית

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו אור ליום ג', י"א ניסן ה'תנש"א לאחרי תפלת ערבית

במילא קומט עס אָן תיכף ומיד ממש, און צוזאַמען דערמיט איז „ואני אברכם” – ווי דאָס איז למעלה ממדידה והגבלה (פון „אני”, דער אויבערשטער אַליין) ווערט עס נמשך (ברכה מלשון המשכה) צו אידן למטה, און באופן פון „אברכם” (סתם, בלי פרטים) וואָס איז – אַלע ברכות, צו יעדער אידן און צו אַלע אידן¹⁰, סיי בענינים כלליים סיי בענינים פרטיים, ביז פרטי פרטים.

דאָס הייסט אַז „ואני אברכם” איז כולל צוויי ענינים, צוויי קצוות: פון „אני” (דער אויבערשטער אַליין) שלמעלה מכל מדי-דה והגבלה, ווערט „אברכם”, ברכה והמ-שכה צו אידן למטה.

וואָס אין יעדער ברכה והמשכה פאָ-דערן זיך צוויי ענינים: די ברכה זאָל קומען פון אָן אַרט וואָס איז העכער פאַר די הגבלות פון דעם מתברך מצ"ע (וואָס דערפאַר דאַרף ער אָנקומען צו דער ברכה), און צוזאַמען דערמיט זאָל עס נמשך ווערן אין דעם מתברך בפנימיותו, לפי ענינו וההצטרכות שלו.

א. כשם ווי אין תורה איז דער סדר אַז „במה שסיים כו' פתח להם כו"י – אַזוי דאַרף אויך זיין באַ אידן, אַז „במה שסיים” ווערט דערנאָך דער המשך און התחלת ופתיחת הענין שלאחרי זה באופן של פעו-לה נמשכת (ביז – על כל השנים כולם)². אַזוי ווי מ'האַט איצטער מסיים געווען: מיט „ואני אברכם”⁴ – איז „פתח להם” אויך מיט דעם ענין:

„ואני אברכם”: דער אויבערשטער זאָגט אין תורה (ואין מקרא יוצא מידי פשוט⁵), אַז ער אַליין וועט בענטשן את כל המברכים⁶, ובברכתו של הקב"ה – מידו המלאה הפתחה הקדושה והרחבה⁷, אָן קיין מדידה והגבלה במקום ובזמן,

-
- (1) ב"ר פ"ק, יא. מדרש תהלים בתחלתו.
  - (2) היינו, שיש בזה ב' ענינים: (א) בענין חדש זה (ש, פתח להם) ישנו המשך וכחות של הבא לפני זה (עד סיומו), (ב) שענין חדש זה מוסיף חידוש גם בהבא לפניו. ועפ"ז יומתק הטעם ש, פתח להם” „במה שסיים” הקודם לו.
  - (3) בברכת כהנים של א' הרבנים ש', שנאמרה בהמשך לברכת אנ"ש שיי. המו"ל.
  - (4) נשא ו, כז.
  - (5) שבת סג, א. וש"נ.
  - (6) להדיעה ש, ואני אברכם” לכהנים נאמר, „כהנים מברכין לישראל והקב"ה מברך לכהנים” (חולין מט, סע"א). וגם להדיעה שלישראל נאמר („כהנים מברכים ישראל והקב"ה מסכים על ידם”) „ברכה לכהנים מנא ליי”, „מואברכה מברכיו” (לך לך יב, ג) – חולין שם.
  - (7) נוסח ברכה השלישית (– ודמן התורה) ד-ברכת המזון.

-
- (8) ובמכ"ש מברכת הכהנים, שהיא באופן ד, עד מהרה ירוץ דברו” (תהלים קמז, ו. וראה לקו"ת ס"פ קרח. ובכ"מ), עאכוי"כ הברכה של הקב"ה עצמו, „ואני אברכם”.
  - (9) תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.
  - (10) שהרי גם להדיעה ש, ואני אברכם” לכהנים נאמר (כנ"ל הערה 6), ישראל מתברכין מפי ה-גבורה, ואי"צ לזה קרא מיוחד (ובלשון התוס' חולין שם ד"ה והקב"ה: „פשיטא דמסכים, כיון שצויה להם לברך”), כמשנ"ת במ"א (לקו"ש ח"י ע' 42).

וכמודגש אין תוכן התפלה והברכה, ובסיומה¹⁶ – „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו“, אַז „עלנו“ – יעדער איד און אַלע אידן – זאָל זיין דער גילוי פון „נועם ה' אלקינו“, וואָס „נועם“¹⁷ (נועם עילאה) איז די דרגא פון עתיק, און פנימיות עתיק, ביז – עצמו-תו ית¹⁸ „אני“, „אני אברכם“¹⁹, און דאָס זאָל נמשך ווערן אין „מעון“ (אותיות נועם²⁰), מלכות, ביז אין „מעשה ידינו“, און דער כח אויף דעם קומט פון „תפלה ל-משה איש האלקים“, תפלת עשירי²¹, וועל-כע דערלאנגט אין עצמותו ית²²,

און דעריבער איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס איז אַ ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה במקום זמן, וויבאַלד אַז דאָס קומט פון „משה איש האלקים“ ובאופן פון „נועם ה' אלקינו עלינו“.

און ווי פאַרשטאַנדיק דערפון וואָס מיט דער ברכה האָט משה געבענטשט אידן אַז עס זאָל זיין די השראת השכינה אין משכן – „יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו“

מתפללים והוא מקור כל הברכות והשפעות כו', הרי זה „תפלה למשה איש האלקים“, ע"ד „ואני אברכם“ (כביכול), בהוספה על ברכת הכהנים (שלוחי דרחמנא – קידושין כג, ב. וש"ג).

16 וכן בתחלתה: מעון אתה היית לנו.
17 בהבא להלן ראה ד"ה תפלה למשה – במאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קנו. תר"ס (ע' נט). וראה גם ד"ה זה תשכ"ט ס"ב (סה"מ מלוקט ח"ב ע' ריו"ט). – נעתקו בקובץ י"א ניסן הנ"ל אות: ו, יח, כא.

18 ראה גם קובץ י"א ניסן הנ"ל עה"פ ויהי נועם (אות עז ואילך). ועוד.

19 ראה ברכת ערב יוהכ"פ (לאחרי תפלת מנחה – לעיל ע' 42-3). וש"ג.

20 לית וס' הליקוטים להארז"ל עה"פ. הובא במקומות שצויינו בהערה 17.

21 ראה זח"א קסח, ב. וראה נדרים לח, א.

22 ד"ה תפלה למשה תר"ס ותשכ"ט הנ"ל (הערה 17).

ב. די ברכה פון דעם אויבערשטן „ואני אברכם“ – און אין ביידע ענינים: (א) אַ ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה, (ב) וועלכע ווערט נמשך צו יעדער איד למטה – איז ספעציעל אונטערשטראַכן אין תפלת וברכת משה אין דער התחלה פון מזמור צדי"ק אין תהלים¹¹ – דער ערשטער פון די „אחד עשר¹² מזמורים“ וואָס משה האָט געזאָגט¹³ – וועלכער הויבט זיך אָן: „תפלה למשה איש ה' אלקים“, און ענדיקט זיך (מיט תפלת משה) „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו“:

זייענדיק אַ תפלה (תפלה למשה) – און אויך אַ ברכה¹⁴ – פון „משה איש ה' אלקים“, איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס האָט אין זיך דעם כח פון (אַ ברכה פון) „אלקים¹⁵, ע"ד (כביכול) „ואני (הקב"ה עצמו) אברכם“,

11 ע"פ המנהג לומר בכל יום המזמור תהלים המתאים לשנות חיינו (מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, נדפס ב„קובץ מכתבים“ שבסו"ס אהל יוסף יצחק (ע' 214). אגרות-קודש שלו ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא) – מתחילים ב"א ניסן שנה זו אמירת מזמור צדי"ק שבתהלים.

– ביאורי רבותינו נשיאנו על פסוקי מזמור זה נלקטו ב„קובץ י"א ניסן – שנת הצדי"ק“ (קה"ת, תנשא). ועיי"ש בנוגע לכמה ענינים הבאים להלן.

12 ראה הערה 28.

13 מדרש תהלים ופרש"י עה"פ (צ, א). פרש"י פקודי לט, מג. ועוד.

14 שהרי „ויהי נועם גו"ו“ הוא ברכת משה „שתשרה שכינה במעשה ידיכם“ – כדברי חז"ל עה"פ (פקודי שם. פרשתנו (שמיני ט, כג), ויברך אותם משה, „ויברכו את העם“ (פרש"י פקודי ושמיני שם. פרש"י תהלים כאן. וראה תו"ש עה"פ פקודי שם (אות לד). וש"ג).

15 היינו, שנוסף לזה שבתפלה וברכה זו ישנו כחו של הקב"ה, כמו בכל התפלות והברכות (של כל ישראל) שיש בהם כחו של הקב"ה (שאליו

פון וואָס די ברכה איז פון „משה איש האלקים“, וואָס דוקא פון דעם אויב-ערשטן קומט דער כח צו אויפטאָן השראת השכינה באופן של קביעות ונצחיות].

עפ"ז קומט אויס אַז אין „תפלה למשה גו"ו" איז מודגש די צוויי ענינים הנ"ל (אין „ראני אברכם“) וואָס פאָדערן זיך אין אַ ברכה: צוזאַמען דערמיט וואָס „תפלה ל-משה איש האלקים“ איז אַ ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה – איז זי אַ ברכה וועלכע ווערט נמשך פון משה צו יעדער איד, און אַ ברכה כללית – די ברכה אַז „תשרה שכינה במעשה ידיכם"28.

ג. ויש לומר נאָכמער: דער כח ואופן ווי די ברכות של הקב"ה ווערן נמשך צו אידן למטה איז דורך משה רבינו – דער רועה נאמן פון אַלע אידן29 (בכל הדר-רות)30, דורך וועמען עס ווערן נמשך אַלע השפעות צו אידן, און ער איז דער ממוצע המחבר „ביניכם ובין ה' אלקיכם"31 – וואָס (זייענדיק אַ ממוצע) האָט ער אין זיך פון ביידע ענינים וועלכע ער איז מחבר32, ווי חז"ל זאָגן33 אויף „איש האלקים" –

28 וכמרומו גם בזה שהוא הראשון של ה'אחד עשר מזמורים" שאמרם משה – שב"אחד עשר" יש שני ענינים: (א) אחד שלפני (ולמעלה מ)עשר, את הוא חד ולא בחושבו (בחי' עתיק), (ב) אחד עשר – המשכת אחד (חד ולא בחושבו) בעשר, בכל העשר ספירות, ועד בספירת המלכות (ראה ד"ה תפלה למשה תשכ"ט שבהערה 17. וש"נ).

29 ראה תניא רפמ"ב. וראה שמו"ר עה"פ (שמות ג, א) ומשה ה' רועה (פ"ב, ג-ד).

30 דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא – זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

31 ואתחנן ה, ה.

32 ראה בארוכה ד"ה פנים בפנים תרנ"ט (ע' קצ ואילך).

33 מדרש תהלים (באבער) עה"פ. דבר פי"א.

גו"ו34, און אין אופן פון „כוננה עלינו גו"ו, באַפעסטיקט אויף אַ יסודות'דיקן אופן – מיט אַ קביעות, לעד ולנצח נצחים (כמובן פון דעם פירוש אין תניא אין „שכינתא שריא", אַז דאָס איז בקביעות24 ונצחיות25), און „ושכנתי (בקביעות) בתוכם"26, בתוך כל אחד ואחד מישראל27.

[ויש לומר אַז דער כח לזה קומט דער-

23 נסמן בהערה 13.

24 ראה תניא פ"ו (י, ב), שמביא מאחז"ל (סנהדרין לט, א) „כל בי עשרה שכינתא שריא (ומוסיף בתניא): לעולם".

וידל, כי התוכן בתניא שם הוא ש, צד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתב' בין כו' בין בכח כו', ולכן אמרו רז"ל שאפי' אחד שיושב ויעוסק בתורה שכינה שרוי' כו' וכל בי עשרה שכינתא שריא לעולם" – שמכיון „שבכחו להיות בטל ממש" לעולם, לכן גם השראת השכינה עליו הוא לעולם. וראה גם תניא ספלה.

ולהעיר שבתניא ספ"א מביא מאחז"ל הנ"ל (שכל בי עשרה שכינתא שריא) בנוגע להרשע ורע לו, שבחי' טוב שבו הוא רק בחי' מקיף עליו (שריא). ועפ"ז נמצא שהענין דשכינתא שריא הוא תמיד בכל ישראל (גם במי שאין בו בחי' טוב בגלוי), וראה לקו"ת ר"פ ראה. ד"ה ראה תשמ"ג (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט אות יט). ויש לתווכ זה עם משנת בתניא פ"ו הנ"ל, ע"פ המבואר בלקו"ת (יה"פ סט, ב), שאף שהשראה היא בחי' מקיף (וראה גם אנה"ק סכ"ג. תו"א נד, ג) „אעפ"כ הוא פועל פעולה בהם כו'".

25 ראה רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"ט: קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה. וראה לקו"ת פקודי (ה, א. ז, ב) בפירוש „משכן העדות", שעד(ות) הוא לשון נצחיות. וראה תהלים לו, כט: צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי', וברד"ה באתי לגני השי"ת, שמשכנים בחינת שוכן עד מרום וקדוש שיהי' בגילוי למטה.

26 תרומה כה, ח.

27 ראה ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים – סט, ב). אלשיך עה"פ קרוב לסופו (ד"ה עוד יתכן). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ועוד.

לויט דעם קומט אויס אַז דער מזמור „תפלה למשה” – נוסף לזה וואָס דאָס גייט אויף דער תפלה פון משה אויף אידן (און ברכת משה צו אידן) – איז אַן ענין כללי ביותר: תפלת וברכת הנשיא – משה, וועלכער איז כולל כל התפלות והברכות כולם; דורך „תפלה למשה”, נשיא ישראל, וואָס הנשיא הוא הכל³⁹, ווערן נמשך אַלע ברכות פון דעם אויבערשטן למטה, בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ד. נאָכמער: בכדי אַז ביי אידן זאָל נקלט ווערן בפנימיות די ברכות של הקב"ה (שלמעלה ממדידה והגבלה), איז פאַרשטאַנדיק אַז אויך באַ זיי דאַרף זיין מעין פון די ביידע ענינים הנ"ל (פון „איש” און פון „האלקים”),

ויש לומר, ע"פ הידוע⁴⁰ אַז יעדער איד האָט אין זיך בחי' משה שבו, כמובן פון דברי הגמרא⁴¹ עה"פ⁴², ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך”, „אטו יראה מילתא זוטרתית היא? אין, לגבי משה מילתא זוטרתית”, און וויבאַלד אַז „כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה”, דעריבער, כשם ווי די ענינים זיינען געווען באַ משה'ן, אַז ביי אים איז דאָס „זוטרתית”, אַזוי ווערט עס „זוטרתית” באַ יעדער איד (אנשים נשים וטף עד סוף כל הדורות), ביז אַז דאָס פועל'ט אויף אים אין זיין עבודה בפועל כהמשך

„מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה ה-אלקים”. משה האָט אין זיך ביידע ענינים – סיי ווי ער איז בדוגמא שלמעלה („מחציו ולמעלה האלקים”), און סיי ווי ער איז בדוגמא צו אידן למטה („מחציו ול-מטה איש”), און האָבנדיק די ביידע ענינים האָט משה דעם כח פון „תפלה למשה” – צו אַראָפּברענגען די ברכות של הקב"ה ווי זיי זיינען למעלה ממדידה והגבלה („ואני אברכם”)³⁴ צו אידן ווי זיי זיינען נשמות בגופים למטה (בבחי' „איש”).

[ובפרטיות יותר – י"ל אַז דאָס איז דער חילוק צווישן „משה” און „איש ה-אלקים”: „איש האלקים” באַווייזט אויף דעם חיבור פון בחי' איש מיט שם אלקים (בגימטריא הטבע³⁵), אלקות שבערך ה-בריאה (והאיש הנברא), וועלכע איז באַ-שאַפן געוואָרן בשם אלקים (בראשית ברא אלקים גו'³⁶). משא"כ „משה” איז פאַר-בונדן מיט שם מ"ה³⁷, שם הוי"ה³⁸, שלמעלה מהבריאה].

34 והרי ציווי ה' על ברכת כהנים נאמר ע"י משה – „וידבר ה' אל משה לאמר דבר גו'” (נשא ה, כב ואילך).

ויומתק ע"פ פירוש הבחיי (עה"פ ומעשה ידינו כוננה עלינו), ש„מעשה ידינו” קאי על „נשיאת כפים שעשה אהרן ביום ההקמה, שזה לשון עלינו”, היינו, שלאחרי ברכת כהנים של אהרן ניתוסף בזה ע"י ברכתו של משה ש„מעשה ידינו כוננה עלינו”, ע"ד ובדוגמת ההוספה „ואני אברכם” על ברכת כהנים שלפני זה.

35 פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). שעיהיה"א רפ"ו. וראה הנסמך לעיל ע' 400 הערה 52.

36 בראשית א, א.

37 תו"ח שמות קטז, א. אוה"ת תצוה ע' א'תרה. וראה גם תו"א יתרו סח, סע"ב ואילך. מג"א צט, ג. ובכ"מ.

38 ראה סה"מ תקס"ב ע' קלו. אוה"ת וארא ע' רג. ובכ"מ.

39 פרש"י חוקת כא, כא (בנוגע למשה). וראה גם תנחומא חוקת כג. במדבר"ר פ"ט, כה. וברמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו: לבו (של מלך*) הוא לב כל קהל ישראל (והרי משה ה' (נשיא, וגם) מלך – רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"א. ועוד – ראה לקו"ש ח"ט ע' 170. וט"ו).

40 תניא רפמ"ב.

41 ברכות לג, ב.

42 עקב י, יב.

* וראה לקמן סעיף יו"ד.

מעין דעם ענין פון „איש האלקים“, מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים“ (וואָס שטייט אויף משה'ן) – איז דאָ באַ יעדער איד, בבחי' משה שבו. ובכללות – אַז יעדער איד טיילט זיך אין צוויי חלקים: אַ נשמה און אַ גוף, וואָס זיין נשמה איז אַ „חלק אלוהה ממעל ממש“⁴⁶, ע"ד „האלקים“: און זיין גוף איז פאַרבונדן מיט בחי' „איש“, אַ יש ונברא.

ובפרטיות יותר – איז דאָס דער חילוק צווישן „משה“ און „איש האלקים“ (כנ"ל ס"ג): „איש האלקים“ באַווייזט אויף דעם חיבור פון בחי' איש (דער גוף) מיט שם אלקים (בגימטריא הטבע). משא"כ „משה“ איז פאַרבונדן מיט שם מה – הוי'.

וואָס די צוויי ענינים זיינען פאַראַן באַ יעדער איד (בבחי' משה שבו): די צוויי דרגות אין זיין נשמה – בחי' ישראל שבה⁴⁷, וואָס איז פאַרבונדן מיט שם הוי'⁴⁸ („חלק הוי' עמו“⁴⁹), און בחי' יעקב שבה⁴⁷, פאַרבונדן מיט שם אלקים⁴⁸ (יעקב איז י' עקב⁵⁰, ווי דער יו"ד פון שם הוי'⁵¹ קומט אַראָפּ בבחי' יעקב⁵², וידו (אותיות יו"ד⁵³).

(46) תניא רפ"ב.

(47) ראה בארוכה לקו"ת דרושים לר"ה סב, ג (וראה גם תו"א משפטים עז, רע"ב). ספר הליקוטין דא"ח-צ"צ ערך יעקב סמ"ד ע' אקא ואילך). וש"נ.

(48) ראה זח"א קעד, א: כמה דקב"ה לזימנין אתקרי הוי' ולזימנין אתקרי אלקים, ה"נ לזימנין אתקרי ישראל ולזימנין אתקרי יעקב. וראה לקו"ת שם. ס' הליקוטין שם ע' אק ואילך. וש"נ.

(49) האזינו לב, ט.

(50) ע"ח שער ג (שער סדר אצי' למהרח"ן) פ"ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו.

(51) הגהות הצ"צ לתו"א ר"פ ויצא – אוה"ת שם קצב, א (בשוה"ג (ב)).

(52) תו"א שם (כא, א). ובכ"מ.

(53) שם וישב כט, א.

הכתוב „(ועתה ישראל גו')“ „ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה"א גו' לשמור את מצות ה' גו'“⁴³.

דערפון איז מובן, אַז ע"ד ווי באַ משה'ן זיינען פאַראַן ביידע ענינים פון „איש“ און „האלקים“ (וואָס ע"י זה איז ער דער ממו-צע המחבר צווישן די ברכות שלמעלה און אידן למטה), איז „אפס קצהו ושמיץ מנהו“⁴⁴ דאָ באַ יעדער איד (כדלקמן), וואָס דאָס גיט אים דעם כח צו אויפנעמען די ברכות בשלימות.

עפ"ז איז נאָכמער פאַרשטאַנדיק, ווי דער מזמור צדי"ק „תפלה למשה“ איז כולל כל הברכות כולם – וואָרום נוסף לזה וואָס דורך „תפלה למשה“ ווערן נמשך אַלע ברכות צו אידן למטה, איז דאָ בחי' משה בכל א' מישראל, און במילא איז (תפלה) משה כולל אַלע אידן, און דער תוכן המזמור דריקט אויס און שפיגלט אַפּ (דעם תוכן און עבודה פון) אידן עצמם אין אַלע זייערע ענינים (וואָרום משה איז רעיא מהימנא פון אַלע אידן (כנ"ל). ביז אַז בחי' משה איז דאָ אין יעדער איד) ביז – אַז „תפלה למשה“ פועל'ט אויף אים אין זיין עבודה בפועל (כנ"ל), משה גיט דעם כח אַז אַלע ענינים פון דעם מזמור, אָנהויבנדיק פון דעם עצם ענין פון „תפלה למשה איש האלקים“, זאָלן נמשך ווערן צו יעדער איד.

ה. וועט מען עס פאַרשטיין לויט דעם ביאור אין דעם כפל הלשון (וענין) במזמור צדי"ק – אַ כפל הן אין דעם מברך (בתחלת המזמור): „(תפלה) למשה“ און „איש האלקים“, און הן אין דער ברכה עצמה (בסיום המזמור): „ומעשה ידינו כוננה עלינו“ און „ומעשה ידינו כוננהו“⁴⁵:

(43) שם, יב"ג.

(44) תניא פמ"ד.

(45) בהבא להלן ראה בארוכה לעיל ע' 396

ואילך.

עה"פ, "מזמור שיר ליום השבת"⁵⁹ (ב-
המשך הי"א מזמורים שאמר משה) זאָגן
חז"ל⁶⁰, "עיסקא דשבתא כפול". איז מבוואר
בכ"מ⁶¹ אַז דער כפל (פון עיסקא דשבתא)
איז כנגד די צוויי דרגות פון מעלי שבתא
ויומא שבתא, מנוחה בערך היגיעה און
מנוחה בעצם, ע"ד דער חילוק צווישן שם
אלקים (אלקות בערך הבריאה), און שם
הוי' (אלקות שלמעלה מהבריאה).

ועפ"ז י"ל אַז דאָס איז דער כפל בסיום
המזמור: ביום השבת, ווען ס'איז דאָ דער
„ויהי נועם ה' אלקינו עלינו“, ווערט אַ
שלימות כפולה [בדוגמת השלימות וואָס
ווערט אויפגעטאָן דורך „תפלה למשה“,
וואָס איז פאַרבונדן מיט שבת]: „ומעשה
ידינו כוננה עלינו“ – די שלימות פון
מנוחה בעצם, און „ומעשה ידינו כוננהו“ –
די שלימות אויך פון מנוחה בערך היגיעה
בימי החול („ויכולו השמים והארץ וכל
צבאם“⁶²) [נוסף אויף דעם וואָס פון שבת
מינ' מתברכינן כולהו יומינ' אויך אויף
דער עבודה בימי החול שלאחרי זה].
ובכללות יותר: כוננהו איז „מעשה ידינו“
פון ימי החול, „ומעשה ידינו כוננה עלינו“
ביום השבת, ווען „כל מלאכתך עשוי“⁶⁴.

ז. ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז
אין דעם כפל פון „מזמור שיר (ליום ה-
שבת)“, „מזמור כפול“⁶⁰:

דער חילוק צווישן „מזמור“ און „שיר“
איז, אַז מזמור איז בכלי און שיר איז

אוחזת בעקב עשוי⁶⁴). און דערפון קומט
אַרויס דער חילוק צווישן דער נשמה
(משם הוי'⁶⁵) און גוף (משם אלקים⁶⁶), ביז
אַז דערפון ווערט נשתלשל כו' למטה דער
חילוק צווישן „מחציו ולמטה איש“ און
„מחציו ולמעלה האלקים“.

כשם ווי אין אַ אידן זיינען פאַראַן די
צוויי ענינים פון „משה“ און „איש ה-
אלקים“ – אַזוי איז אויך אין זיין עבודה,
אין „מעשה ידינו“, וכמודגש אין דעם כפל
פון „מעשה ידינו“ בסיום המזמור („ומעשה
ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו“) –
די עבודה אין עניני קדושה – „מחציו
ולמעלה“: און עבודה בעניני רשות וחול
(עניני העולם) – „מחציו ולמטה“. ובכל-
לות – די עבודה עם עצמו („מחציו ול-
מעלה“) און די עבודה בבירור העולם
(„מחציו ולמטה“).

ויש לומר, אַז דער כח צו קענען אויפ-
טאָן (ברכה והמשכה) אין ביידע אופני
עבודה – קומט פון משה רבינו, בחי' משה
שבכל א': דורך דעם וואָס אַ איד האָט אין
זיך (בחי' משה, וואָס איז כלול פון) ביידע
ענינים פון „משה“ און „איש האלקים“ (אַ
נשמה וגוף), גיט עס אים דעם כח צו טאָן
בשלימות – באופן פון „כוננהו“ – ביידע
אופני עבודה, סיי די עבודה אין עניני
קדושה, און סיי די עבודה אין בירור
העולם (בבחי' חולין שנעשה על טהרת
הקודש⁶⁷).

ו. אַ דוגמא לזה – געפינט מען אין
דעם ענין פון שבת⁶⁸:

(59) תהלים צב, א.
(60) מדרש תהלים עה"פ. יל"ש עה"פ (בשלח
טז, כט) ראו כי ה' נתן לכם את השבת (רמז רסא).
(61) ראה שיחה שבהערה 58. וש"נ.
(62) בראשית ב, א.
(63) חז"ב סג, ב. פח, א.
(64) מכילתא (הובא בפרש"י) יתרו כ, ט. טוש"ע
א"ח שש"ו ס"ח. שו"ע אדה"ש שם סכ"א.

(54) תולדות כה, כו.
(55) ראה אגה"ת פ"ד (צג, סע"ב ואילך).
(56) ראה שעה"ה פ"ו (פא, רע"א).
(57) תגייה יט, ב. וש"נ. וראה תו"א לך יג, א.
סידור שער המילה קמה, ד ואילך. סה"מ צ להצ"צ
מצות מילה פ"ה (דרמ"צ ח, א). ועוד.
(58) ראה לעיל ע' 402.

כלי צו אויספירן שליחותו בעולם בקיום התומ"צ, דער גילוי השכינה, במעשה ידיכם" באופן של קביעות ונצחיות, ביז אז עס ווערט א דירה לו (לו לעצמותו!) יתברך בתחתונים⁷², בתחתון שאין תחתון למטה ממנו⁷³.

און דער כח לזה קומט, כאמור לעיל, פון „תפלה למשה איש האלקים“, פון משה רבינו, און פון משה שבכל א' מישראל, וואָס ער האָט אין זיך ביידע ענינים פון „משה“ און „איש האלקים“, און ער איז מברך וממשיך כחות (באופן של קליטה בפנימיות כנ"ל) אין דער עבודה פון „מעשה ידינו“ אין ביידע ענינים – אין גילוי אור הנשמה אור הקדושה, און אין דער עבודה מיטן כלי הגוף און בירור עניני העולם, און ביידע זאָלן זיין „כוננהו“, באַפעסטיקט אויף אַ יסודות'דיקן אופן – דער גילוי פון „יסוד היסודות ועמוד החכמות“⁷⁴ ר"ת הו"י⁷⁵ (שלמעלה משם אלקים) אין מציאות העולם, און מ'ווייסט און מ'זעט ווי „כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו“⁷⁴, „והו"י⁷⁵ אלקים אמת“, „הוא לבדו האמת כו"י“ [ע"ד „ראמת⁷⁶ הו"י לעו"לם“], „המצוי הזה הוא אלקי העולם אדון

בפ"ה⁶⁵, ובעבודה רוחנית: שיר בפה באַ- ווייזט אויף דער דרגא פון אור (המשפיע), און מזמור בכלי – איז די כלי (המקבל). וע"ד דער חילוק צווישן אור הנשמה (משם הו"י, „משה“) און דער כלי הגוף (משם אלקים, „איש האלקים“)⁶⁶.

ואע"פ וואָס אויך די כלי און גוף איז „איש האלקים“, וועלכער איז אַ שם קדוש⁶⁷ של הקב"ה⁶⁸ – איז דאָס אָבער (כמגן) בהעלם, וואָרום די כוונה איז אַ איד זאָל דאָס מגלה זיין דורך זיין עבודה („מעשה ידינו“, ניט נהמא דכסופא⁶⁹ ח"ו) פון גילוי אור הנשמה בהגוף⁷⁰, אַז די נשמה שלו זאָל פועל'ן און איבערמאָכן דעם גוף, ביז מגלה זיין ווי דער גוף איז אַ כלי צו דעם אור הנשמה, „חלק אלוקה ממעל ממש“, משם הו"י, און אויך מגלה זיין די מעלה אין דעם גוף (משם אלקים) עצמו.

און דורך דעם – האָט מען אויך דעם כח אויף דער עבודה צו אויפטאָן אין עולם (שנברא בשם אלקים), און מגלה זיין ווי עולם איז אַ כלי צו אלקות, דורכדעם וואָס ער מאַכט פון אַלע עניני העולם אַ

65 לקו"ת ברכה צח, ג.ד. סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעז, ג.

66 ראה עד"ז במקומות שבהערה הקודמת. וראה גם שיחת שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט ס"ט (ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 394).

67 שבועות לה, סע"א. ירושלמי מגילה פ"א ה"ט. ועוד. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

68 ראה זח"ג ע' ב: גופא דילהון קדישא. וראה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך). ס' השיחות תורת שלום ע' 120.

69 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד.

70 להעיר, סטיום ותותם כל ספר תהלים (ד- „הכל הולך אחר החיתום“ – ברכות יב, א) הוא „כל הנשמה תהלל י"ה הללו" (וראה שם מח, א: איזה דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף כו' ועוד).

71 המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

72 ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקותי ג. במדבר"ר פ"ג, ו.

73 תניא פל"ו.

74 רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

75 כידוע דברי ר' דוד הנגיד (נכדו של הרמב"ם) ש„משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל בשם המפורש“ (סדר הדורות ד"א תתקצו. שם הגדולים להחיד"א מע' רמב"ם. וראה גם „פירוש לריש הל' יסוה"ת). – וראה בארוכה הדרן על הרמב"ם תשל"ה סי"ז ואילך. תשמ"ח ס"ב ואילך (ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 207 ואילך).

75* ירמ"י י.

76 תהלים קי, ב.

וואָס דאָס ווערט דורך דעם וואָס אַ איד – אַלס שלוחו של הקב"ה – נוצט אויס זיינע כחות אויף עבודת ה', אזוי אַז די כחות זיינען נאָר ווי אַ כלי, אַ „שליח“, אויף אויספירן שליחותו ורצונו של הקב"ה, בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה [כולל ובמיוחד הלכות שבתורה (בחי' הוי"ה)⁸⁴ שבתורה]⁸⁵, ווי ספר ה-רמב"ם⁸⁶ וכיו"ב], וקיום המצוות בהידור,

און אזוי טוט ער אויף אויך אין עולם, אַז כל עניני העולם ווערן אַ כלי אויף אויספירן שליחותו של הקב"ה:

און דורך דעם וואָס דער שליח טוט זיין עבודה בשלימות בצירוף זיינע עשר כחות – ווערט דאָס משיח⁸⁷ (בגימטריא שליח בצירוף עשר⁸⁸), ביז דער גילוי פון משיח בפועל, ווען עס וועט זיין דער שלימות הגילוי, „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו“.

ט. אין דעם אַלעם קומט צו נאָכמער הדגשה בשנה זו, ה'תשנ"א, ר"ת ה' תהא שנת נפלאות אראנו:

(84) כלשון חז"ל, „והוי' עמו שהלכה כמותו“ (ש"א טו, יח. סנהדרין צג, ב). וראה בארוכה אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רפ ואילך. ע' רצ ואילך. המשך תרס"ו ע' תכט ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 233 ואילך.

(85) ואין כל הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות“ (ויק"ר ריש פ"ו, ג. וראה תו"א שמות מט, ג. תו"ח שם (יה, א"ב). וראה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ה) ס"ד ס"ה), והרי פסקי דינים הלכה למעשה הם בכלל המשנה – הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. וראה לקו"ת דברים ב, סע"ב ואילך.

(86) חיבור „הלכות הלכות“ (כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו).

(87) ובהדגשה יתירה בתינוקות של בית רבן, עליהם נאמר, „אל תגעו במשיחו“ (דה"א טו, כב. שבת קיט, ב).

(88) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט (קה"ת, י"א ניסן, תנש"א) ע' 358 ואילך. ועוד.

כל הארץ⁸⁹ ביז באופן אַז „מלאה“ הארץ דיעה את הוי' כמים לים מכסים⁹⁰.

ח. דער ענין הנ"ל פון „תפלה למשה“ שטייט נאָכמער בהדגשה ובגילוי בדורנו זה – ווען מ'האָט דעם כח פון די תפלות וברכות און עבודה פון רבותינו נשיאינו, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁹¹, ביז כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אתפשטותא דמשה שבדורנו,

ובפרט ווען מ'שטייט לאחרי ארבעים שנה מהסתלקות-הילולא שלו (בשנת תש"י). ווען „נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“⁹², קאי אינש אדע-תא דרבי⁹³,

וואָס ער גיט דעם כח צו בחי' משה אין יעדער איד בדורנו – ובפרט דורך דעם גילוי פון פנימיות-התורה – צו מגלה זיין ווי ער איז „משה איש האלקים“, און ווי „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו“, דער גילוי בחי' נועם (פנימיות עתיק), דורך לימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, און די עבודה פון הפצת התורה והיהדות והפצת המענינות חוצה, באופן אַז דאָס טוט אויף „כוננהו“ אין „מעשה ידינו“, אין אַלע דרגות שבזה,

אַנהויבנדיק פון דער עבודה מיט זיך אַליין – דורך דעם וואָס יעדער איד איז מגלה (בכח פון נשיא דורנו) ווי ער איז שלוחו של הקב"ה, ושלוחו של אדם (העליון⁸²) כמותו⁸³, „משה איש האלקים“,

* (76) רמב"ם שם ה"ד-ה"ה.

(77) ישע"י יא, ט.

(78) סיום וחזותם ספר הרמב"ם.

(79) נסמן לעיל הערה 30.

(80) תבוא כט, ג.

(81) ע"ז ה, ריש ע"ב.

(82) ראה לקו"ת ויקרא א, ג.

(83) משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב.

נפלאות אפילו בערך צו די נסים פון יציאת מצרים⁹⁶, ד.ה. אז עס ווערט אן עלי אפילו אין דעם ענין פון „ארים נסי“⁹⁷. ונוסף לזה – איז דאס אין אן אופן פון „אראנו נפלאות“: די נפלאות זיינען בגלוי באופן אן מ'קען זיי זעען בעיני בשר. און נאך-מער – „אראנו“, דער אויבערשטער אַליין באַווייזט די נפלאות, איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס איז למעלה מכל מדידה והגבלה, און – אַז אַלץ ווערט אַנטפלעקט, עס ווערט געזען דער אמת און פנימיות פון דער הנהגה טבעית⁹⁸, און דער גילוי פון די פולקאָמע הנהגה נסית, ביז – אויך דער גילוי פון דאָס וואָס איז אינגאַנצן „נפלא“⁹⁹.

עפ"ז איז פאַרשטאַנדיק, אַז שטייענדיק אין „שנת נפלאות אראנו“ – שטייט בהד-גשה יתירה די ברכה פון דעם אויבערשטן (וואָס ווערט נמשך דורך „תפלה למשה איש האלקים“) אין אַלע ענינים, ויהי נועם ה"א עלינו – אַז עס ווערט „ומעשה ידנו כוננה“ סיי אין דער הנהגה טבעית

דער שרש פון הנהגה נסית קומט פון שם הוי", שלמעלה פון הנהגה טבעית וואָס קומט פון שם אלקים (בגימטריא הטבע)⁹⁹.

דער סדר הרגיל אין עולם איז די הנהגה טבעית. עס זיינען אָבער דאָ זמנים ווען דער אויבערשטער מאַכט נסים, מ-לשון „ארים“⁹⁰ נסי⁹¹, „כמו הנס על ה-הרים“⁹², וועלכער הויבט אויף און איז מגלה אלקות וואָס איז העכער פאַר דער בריאה, און הויבט אויך אויף און איז מגלה די פנימיות פון דער הנהגה טבעית (אז דאָס קומט פון דעם אויבערשטן, שם אלקים)⁹³.

ווי דאָס איז געווען אין שנה שעברה, ה'תש"נ, ר"ת ה' תהא שנת נסים – כמדובר כמ"פ⁹⁴, וועגן די נסים וואָס מ'האָט דע-מולט געזען.

דערנאָך איז דאָ אַ חידוש נעלה יותר – „אראנו נפלאות“, ווי עס שטייט בנוגע צו דער גאולה האמיתית והשלימה, אַז „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“⁹⁵,

96 אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז (ע' תפו), מזח"א בהשמטות סכ"ה (רסא, ב). וראה הנסמן במכתב ה' ניסן שנה זו הערה ד"ה ווי דער באַוואוסטער פירוש. 97 שהרי גם לע"ל תהי' הנהגה טבעית והנהגה נסית* (וגם בתקופה הב' כשהי' שינוי במעשה בראשית (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198. ועוד), לא יתבטלו כל חוקי הטבע לגמרי, כפשוטו), ויהי' אז גם החילוק בין ימי החול ויום השבת* (כיום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים גופא), וכמ"ש (ישעי' סו, כג) והי' גו' מדי שבת בשבתו גו', וכיו"ב – ובכל א' מהם יהי' הגילוי ד', כוננהו" ע"י הקב"ה עצמו באופן של „נפלאות“.

98 ראה גם מכתב הנ"ל.

* ששרשם הוא משם הוי' ומשם אלקים, ולע"ל יהי' גם הגילוי דשם אלקים (ועד שהוי' דעכשוו יהי' אלקים לע"ל, והי' הוי' לי לאלקים (ויצא כח, כא). ויהי' גילוי שם הוי' נעלה יותר – תו"א ואוה"ת ר"פ ויצא. ועוד).

89 ראה סידור (עם דא"ח) מד, סע"ב. פירוש המלות פקל"ט. המשך תרס"ו ע' קסג. סה"מ תרע"ח ע' פט. ובכ"מ. סה"מ מלוקט ח"ה ע' צד-ה.

90 ישעי' מט, כב.

91 פרש"י יתרו כ, יז. וראה סידור ופיה"מ שם. תרע"ח שם. הנסמן במכתב כ"ה אדר שנה זו הערה ד"ה „נס“ – אויפגעוויבן (נדפס לקמן ח"ב ב-הוספות).

92 סה"מ צ' להצ"צ עג, א (ע"פ לשון הכתוב ישעי' ל, יז). וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 371. וש"נ.

93 להעיר מאוה"ת בשלח ע' תרסה: משה נק' איש האלקים שהוא איש ומושל על שם אלקים. . ע"כ עושה ניסן של ישראל כי שם אלקים גימט' הטבע והנס שהוא למעלה מהטבע זהו ע"י שנקרא איש האלקים.

94 ראה שיחות: ש"פ תולדות, ד' כסלו (סה"ש תשנ"ג ע' 60-159): ז כסלו: י"ד כסלו: כ"ב אול (שם ע' 691) – תש"נ. לעיל ע' 74. ועוד.

95 מיכה ז, טו.

ביז אַז עס ווערט „אראנו” – דער גילוי וראי' אין דעם אויבערשטן אַליין, כביכול – „והיו עיניך רואות את מוריד”¹⁰¹, ראי' בעיני בשר, ביז אַז דאָס נעמט דורך אויך די הנהגה טבעית וגשמיות פון אַ אידן¹⁰². און בשעת ס'איז דאָ דער „אראנו” אין „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו”, ביז אין דעם אויבערשטן אַליין, זעט מען ווי אַלץ (סיי טבע, סיי נס) איז „נפלאות” („כוננהו”) של הקב"ה.

י. אין שנת אראנו נפלאות גופא איז דאָס נאָכמער אונטערשטראַכן אין חודש ניסן, וואָס באַווייזט אויף „נסי נסים”¹⁰³, נסים אפילו בערך צו נסים (ע"ד די נפלאות דלעיל כנ"ל).

און אין חודש ניסן עצמו – נאָך שבת הגדול, „שנעשה בו נס גדול”¹⁰⁴ (גדלות אין נס עצמו), און שוין נאָך עשירי בניסן (ווען דער „נס גדול” האָט פאַסירט בפועל, בשבת לפני פסח עשירי בניסן)¹⁰⁵.

101 ישע"י ל, כ.

102 וכבר ה' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, „כדכתיב (ואתחנן ז, לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, הראת ממש בראי' חושית כו" (תניא פל"ו – מ, א). ועד שגילוי זה חדר בהגשמיות דבנ"י, כמ"ש (משפטים כד, יא) „ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו”, היינו, שהגילוי דמעשה המרכבה נמשך בפנימיותם, עד שנעשה דם ובשר כבשרם (ראה תניא פ"ה).

והענין דמתן תורה נמשך בכל יום, „נותן התורה” לשון הוה (שלי"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"ב), היינו שהגילוי אלקות דמ"ת ישנו בכל יום, הן בימי החול והן ביום השבת – ראה לעיל בפנים ובהערה 97. 103 ראה ברכות נו, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.

104 תוד"ה ואתו – שבת פז, א בשם מדרש (ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג). טור ושוע"א אדה"ז או"ח הל' פסח ר"ס תל.

105 אלא שקבעו הנס ביום השבת – ראה נ"כ טוש"ע או"ח סת"ל. שו"ע אדה"ז שם ס"א.

(אלקים), אַז אין זיין „וואַכעדיקע”⁹⁹ און טבעית'דיקע ענינים ווערט „כוננהו” (ביז באופן של נפלאות), און נאָכמער – „ומע” שה ידנו כוננה עלינו” אפילו אין דער הנהגה נסית (הוי"י), אַז אפילו אין זיין „שבת'דיקע” און למעלה-מדרך-הטבע'דיקע הנהגה באַווייזט דער אויבערשטער נסים גלויים – ווי ער האָט שוין אָנגע-הויבן באַווייזן, און איז ממשיך באַווייזן ביתר שאת וביתר עוז, לכל אחד ואחת, אויך בחייו הפרטיים, און הויבט אויף אידן (און „מעשה ידינו”) למעלה ממעמדם ומצבם אפילו כשהיו בשנת נסים (וואָס אויך דעמולט איז מען געווען אויפגע-הויבן), און אין אַן אופן פון „נפלאות” אראנו”, אַז מ'זעט עס בגלוי, מראה באצ-בעו ואומר זה¹⁰⁰.

ולהוסיף: דער סדר האותיות פון מספר השנה איז (תש)נ"א, פריער נפלאות און דערנאָך אראנו. אָבער אידן האָבן (אויך) מוסיף ומשנה געווען דעם סדר, אַז מ'זאָל זאָגן „אראנו נפלאות” (כלשון הכ"תוב). ויש לומר דער חילוק: אין „נפלאות אראנו” איז דער עיקר הדגשה אויף די נפלאות, און די נפלאות – „אראנו”, מ'זעט זיי באופן של ראי'.

אין „אראנו נפלאות” איז דער עיקר הדגשה אויף דעם „אראנו”, ווי דער אויב-ערשטער אַליין באַווייזט באופן של ראי' – דער אמת ופנימיות פון יעדער זאָך, און בשעת דאָס איז אין אַן אופן פון „אראנו” (דורך דעם אויבערשטן אַליין) זעט מען (בדרך ממילא) ווי דאָס איז אַלץ – „נפלאות” (סיי די הנהגה טבעית, סיי די הנהגה נסית, סיי די מאורעות שבעבר און סיי די נפלאות וואָס וועלן זיין בעתיד).

99 ראה הערה 97.

100 ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י

בשלח טו, ב (ד"ה זה א"ל).

מו"ח אדמו"ר¹¹⁷: און זייענדיק אַ „בן מלך“ באַקומט ער „מעדני מלך“ בשלימות, שלי-מות התענוג.

ויש להוסיף ולקשר זה מיט דעם מאמר הידוע פון דעם בעש"ט¹¹⁸, אַז יעדער איד איז טייער באַ דעם אויבערשטן ווי אַ בן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנותם – דלכאורה, איז ניט מובן דער משל פון „הורים זקנים לעת זקנותם“ אויף דעם אויבערשטן, ובלשון חז"לי¹¹⁹: „מי איכא זיקנא קמי“!?

ויש לומר, ע"פ הידוע אַז „זקן“ איז פאַרבונדן מיט (חכמה¹²⁰, ביז מיט) עתיק (יומין)¹²¹, וואָרום עתיק איז לשון זקן (כמ"ש¹²², ועתיק יומין יתיב גו"¹²³ פני-מיות הכתר, ביז מיט פנימיות עתיק, עצמות התענוג (בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן)¹²⁴; וי"ל אַז דער משל הנ"ל (אַז אַ איד איז אַ בן יחיד שנולד להורים זקנים כו') איז מרמז ווי אַ איד איז פאַרבונדן מיט בחי' זקן (עתיק) שלמעלה, וואָס איז איין

און מ'האלט שוין אור ל„עשתי עשר יום“¹⁰⁶ בחודש ניסן, דער „נשיא לבני אשר“¹⁰⁶, וואָס זיין ענין איז – „והוא יתן מעדני מלך“¹⁰⁷: יעדער איד ווערט גע-בענטשט – נאָך אין די לעצטע רגעים פון גלות – מיט „מעדני מלך“, דער ענין ה-תענוג („ויהי נועם“), און „מעדני מלך“¹⁰⁸ דוקא – שלימות התענוג¹⁰⁹, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, כולל – „מעדני מלך“ איז עבודת ה', המשכת תענוג אויך אין דער סדר ושלימות העבודה פון מלך ר"ת „מוח לב כבד“¹¹⁰, מוח שליט על הלב¹¹¹, און דערנאָך ווערט עס נמשך אין כבד (מקור הדם¹¹², „הדם הוא הנפש“¹¹³), אַזוי אַז ס'איז דאָ שלימות ציור ומצב האדם – איז אויך אין דעם ווערט אַ תוספת ברכה, פון המשכת התענוג („מעדני מלך“).

און עס ווערט נתגלה ווי יעדער איד איז אַ בן מלך¹¹⁴ (ביז אַ „מלך“ עצמו¹¹⁵) – בנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמ"ש¹¹⁶ „וכל בניך לימודי הור"ו, וואָס דאָס גייט אויף יעדער איד (וועלכער איז נכלל אין „בניך“) – וכמבואר הענין ד„כל בניך גו“ איז די דרושי חתונה פון כ"ק

117 ד"ה וכל בניך לימודי ה' תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואילך).

118 כתר שם טוב הוספות סי' קלג.

119 יבמות טז, ב.

120 כמאחז"ל (קידושין לב, ב) „זקן זה שקנה חכמה“.

121 ופנימיות אבא פנימיות עתיק (נסמן ב-קונטרס לימוד החסידות ע' 6) – ראה מקומות שבהערה 123. ד"ה ואברהם זקן תרנ"ד. ועוד.

122 דניאל ז', ט (וראה במפרשים שם).

123 ראה ד"ה ויעמוד העם תרנ"ח (ע' קצ ואילך). המשך תער"ב ח"ג ע' א'שסח ואילך. וראה המשך תרס"ו ע' רלד"ה. ועוד. ובד"ה ויעמוד שם: זקנתי הוא בחי' עתיק, דעתיק הוא ל' זקנה. . וענין הזקנה למעלה הלא ארו"ל ומי איכא זקנה קמי' קוב"ה להיות שאינו בגדר זמן וממילא אינו שייך שם ענין הזקנה. אלא הכוונה דזקנה מורה על הקדמות, והיינו דלהיות שבחי' עתיק כו'.

124 המשך תרס"ו שם.

106 נשא ז, עב.

107 ויחי מט, כ.

108 ולהעיר ש„מלך“ בגימטריא צ'.

109 ראה סה"ש תשמ"ז – ברכת י"א ניסן ס"א.

110 ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לח"ב קנג, א. ושי"ן.

111 זח"ג רכד, סע"א. וראה תניא פ"ב יז,

רע"א. פ"ז (כג, א). פ"ל (לח, ב). פני"א (עא, סע"א).

112 ראה ע"ח שער המוחין (ש"כ) פ"ה.

113 פ' ראה יב, כג.

114 „כל ישראל בני מלכים הם“ – שבת טז,

א.

115 „אתקריאו ישראל מלכים“ – תקו"ז ב-

הקדמה (א, ריש ע"ב).

116 ישע"י נד, יג.

און דורך דעם באַקומט מען מדה כנגד מדה¹³² וכמה פעמים ככה פון דעם אויב-ערשטן, אַז „אראנו נפלאות“ כפשוטו – דער אויבערשטער אַליין באַווייזט אים, באַופן פון מראה באַצבעו ואומר זה: אַט האַסטו די נסים ונפלאות וואָס איך, דער אויבערשטער, האַט דיר געגעבן, ווי „הורים זקנים“ גיבן צום „בן יחיד שנולד לעת זקנותם“, מבחי' עתיקא קדישאַ,

ביז אַז דער אויבערשטער אַליין שטייט בהתגלות, און מיט וואָס איז ער „פאַרנומען“ כביכול (אַדער אַן אַ כביכול) – מיט „אראנו“, באַווייזן יעדער איד „נפלאות“, אַז דאָס וואָס עס איז געשען מיט אים ביז איצטער איז אויך געווען „נפלאות“, ועאכו"כ די נפלאות וואָס קור מען דערנאָך (נאָך דעם „אראנו“),

ביז – די נפלאות בגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן פון „אראנו“, און דער-נאָך – קומען נאָך העכערע „נפלאות“, א.ו.ו. עד אין סוף.

יא. בכל זה קומט צו דורך דעם וואָס מ'וועט איצטער מסיים זיין (כרגיל) מיט מאַכן יעדערן פון הנוכחים כאן (און דורך זיי – כלל ישראל) פאַר אַ שליח מצוה אין מצות הצדקה (ששקולה כנגד כל ה-מצוות¹³³), וכמדובר לעיל¹³⁴ אַז דורך דעם וואָס יעדער איד אַלס שלוחו של הקב"ה, וועט אויסנוצן זיינע עשר כחות בשלימות במילוי שליחותו – ברענגט ער (שליח בצירוף עשר בגימטריא) משיח, און נוסף על „גימטריא“ וואָס איז בהעלם¹³⁵, בגילוי ממש, בראי' חושית,

אַך מיט עצמות ומהות¹²⁵ – ישראל וקוב"ה כולא חד¹²⁶. און דעריבער ווערט צו אים (דער בן מלך) אויך נמשך „מעדני מלך“¹²⁷ – עצמות התענוג (עתיק).

ובפרט דורך דעם וואָס אידן האַבן מוסיף געווען בלימוד התורה בכלל, כולל ובמיוחד – לימוד פנימיות התורה, וואָס דורך דעם ווערט די המשכת גילוי פון „עצמות עתיק“¹²⁸ אין אידן.

און זיכער וועט מען ווייטער מוסיף זיין אין לימוד התורה ובפרט פנימיות התורה – און אויך אין קיום המצות בהידור – באופן שלמעלה ממדידה והג-בלה, און אין דעם גופא – איז מען מוסיף מערער און מערער, „ילכו מחיל אל חיל“¹²⁹, אַז ניט קוקנדיק אויף דער הנהגה ביז איצטער באַופן פון „נס“, און פון „ארים נסי“, אויפגעהויבן לגבי זיין הנהגה נסית הרגילה שלפניו, איז ער עולה הע-כער און נאָך העכער באַופן פון „נפלאות“ שבתורה („גל עיני ואביטה נפלאות מת-רתך“¹³⁰), ביז „נפלאות אראנו“, און נאָך-מער – „אראנו נפלאות“, אַז עס איז דאָ דער לימוד התורה באַופן של ראי'¹³¹, ביז ראי' אין אלקות, אין דעם נותן התורה (והיו עיניך רואות את מוריך), און דאָס ברענגט דעם גילוי פון „נפלאות“ אין תורה.

125 ומרומו גם בהלשון „בן יחיד“, בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן (ראה הערה 28).

126 ראה זח"ג עג, א.

127 ולהעיר גם שפנימיות עתיק הוא מלכות דא"ס (המשך תרס"ו שם).

128 כ"ה בהמשך תרס"ו שם.

129 לשון הכתוב – תהלים פד, ה.

130 תהלים קיט, יח. וראה שער האמונה פ"ט.

131 ראה לקו"ת צו יז, ב: „וזהו פי' אראנו נפלאות, אראנו דייקא בבחי' ראי' ממש... שהשגתו (דהאריז"ל) הי' בבחי' ראי' כו"ו. וראה גם שער האמונה שם.

132 ראה סוטה ת, ב. ט, ב. וש"נ. תוספתא סוטה רפ"ד. מדרש לקח טוב שמות ג, ו. ועוד.
133 כ"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).
134 סעף ח.
135 וראה שעהי"ה פ"א.

אין תיכף ומיד ממש נעמט משיח אַרויס
אַלע אידן פון גלות, „בנערניו ובזקנינו גו'
בבנינו ובבנותינו“¹³⁶, בגאולה האמיתית
והשלימה, און מגייט אין ארץ הקודש, אין
ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית
המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו
ידיך“¹³⁷,

און תיכף ומיד ממש נעמט משיח אַרויס
אַלע אידן פון גלות, „בנערניו ובזקנינו גו'
בבנינו ובבנותינו“¹³⁶, בגאולה האמיתית
והשלימה, און מגייט אין ארץ הקודש, אין
ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית
המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו
ידיך“¹³⁷,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און מ'האָט אויך משה ואהרן עמהם –
בחי' משה (ואהרן – מז' רועי ישראל¹⁴³),
שבכל א' מישראל, אנשים נשים וטף,

והאָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

136 ז"ח בסופו (תיקונים קד, א). תר"א לב, ב.
לקו"ת בהעלותך כט, ג. וראה לקו"ש ח"כ ע' 643.
137 ישע"י כו, יט.

138 כמ"ש ביצי"מ (ה"כמי צאתך מארמ"צ
אראנו נפלאות) – בא י, ט.
139 בשלח טו, יז ובפרש"י.
140 פרשתנו ט, כג ובפרש"י.
141 ראה גם מכתב י"א ניסן ש.ז. (נדפס לקמן
ח"ב בהוספות). וש"נ.
142 תוד"ה אחד – פסחים קיד, ב. וראה יומא
ה, ב.
143 פרשתנו שם, כד.
144 להעיר דרנה הוא בפה (זח"ג ה, ב. ושם –
ביחס לשמחה שבלב) – ראה לעיל ס"ז.
* וראה לקו"ת שבעה ערה 65: ועיי' בחז"א ויצא

לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!